

POSTANOWIENIE

18 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku A. K.
z udziałem D. Z. i T. Z.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej D. Z. i T. Z.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Łomży
z 23 czerwca 2023 r., I Ca 385/21,

- 1. zezwala uczestnikom postępowania na złożenie pisma procesowego z 17 października 2024 r.;**
- 2. oddala wniosek A. K. o przywrócenie terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną;**
- 3. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 4. oddala wniosek A. K. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Łomży z 23 czerwca 2023 r. uczestnicy postępowania D. Z. i T. Z. wniesli o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżących powyższe orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, tj. 286 k.p.c. w zw. z art. 290 § 1, 391 § 1, 670 § 1 k.p.c., ponieważ Sąd drugiej instancji nie dopuścił dowodu z uzupełniającej opinii biegłego ewentualnie dowodu z opinii zespołu biegłych co w definitywny sposób wyjaśniłoby kwestię ważności testamentu złożonego do akt sprawy. W tych okolicznościach Sąd drugiej instancji nie wywiązał się z ciężącego na nim obowiązku ustalenia grona spadkobierców, który nakłada na niego dyspozycja art. 670 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Należy też wskazać, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22 i przywołane tam orzecznictwo).

Nie budzi również wątpliwości, że okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego „przedsądu” (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22; z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, i z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5584/22).

Skarżący nie przedstawili przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W lakonicznym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnicy ograniczyli się w zasadzie do stwierdzenia, że dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego doprowadziłoby do definitywnego rozstrzygnięcia kwestii ważności spornego testamentu. Uzasadnienie to nie wskazuje natomiast jakich uchybień dopuścił się Sąd odwoławczy prowadząc postępowanie dowodowe, a przede wszystkim nie odnosi się w żaden sposób do dotychczasowych opinii sporządzonych w sprawie co wyłącza z kolei stwierdzenie, czy skarżący zarzucają ich wadliwość.

Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy okoliczność, że zgodnie z art. 286 k.p.c. sąd może zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych nie oznacza, że w każdym przypadku jest to konieczne; potrzeba taka powinna bowiem wynikać z okoliczności sprawy i podlegać ocenie sądu orzekającego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, że sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszej opinii biegłego, gdy opinia, którą dysponuje, zawiera istotne luki, nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, tj. gdy nie pozwala sądowi skontrolować rozumowania biegłego ani ocenić trafności wniosków końcowych (zob. m.in. wyrok SN z 13 stycznia 2016 r., V CSK 262/15, i postanowienia SN z 17 maja 2018 r., IV CSK 599/17, i z 17 lipca 2020 r., IV CSK 43/20).

Sąd Najwyższy stoi także na stanowisku, że okoliczność, iż opinia biegłego nie ma treści odpowiadających stronie nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z opinii dalszych biegłych, jeżeli w przekonaniu sądu opinia wyznaczonego biegłego jest na tyle kategoryczna i przekonująca, że wystarczająco wyjaśnia zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych (zob. np. wyrok SN z 10 stycznia 2017 r., III UK 41/16, i postanowienie SN z 24 listopada 2016 r., III CSK 35/16).

Sąd Okręgowy szczegółowo uzasadnił dlaczego uznał za wiarygodną i rzetelną opinię biegłej psychiatry sporządzoną w postępowaniu odwoławczym oraz wyjaśnił przyczyny niedopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego względnie opinii odpowiedniego instytutu naukowego. Wyjaśnienia te są przy tym spójne i logiczne. Tym samym w okolicznościach sprawy brak przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji dalszych dowodów z opinii biegłych nie może dowodzić oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Oddalając wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie kosztów postępowania ze skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy miał na względzie, że jej pismo procesowe, mające stanowić odpowiedź na skargę uczestników zostało wniesione po upływie dwutygodniowego terminu przewidzianego dla podjęcia tego rodzaju czynności (art. 398⁷ § 1 k.p.c.). Pismo to nie mogło być zatem za taką odpowiedź uznane (art. 167 k.p.c.), co wykluczało przyznanie zwrotu kosztów wiążących się z jego sporządzeniem i wniesieniem (zob. np. wyrok SN z 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120, i postanowienie SN z 30 maja 2023 r., I CSK 4287/22).

Maciej Kowalski

(a.z.)

[r.g.]